

Разматрање теме, идеје, односно репрезентације Топлице у делу Рада Драинца започели смо у истоименом огледу.¹ Њиме смо показали да је истраживање Топлице у делу Рада Драинца релевантно не само због чињенице да је овај стваралац рођен у Топлици и да је много допринео развоју књижевности и културе овог краја, већ из разлога што је наведени топос присутан у Драинчевој *речи и слици*; прецизније, Топлица је у дословном значењу хронотопа, те у метафоричкој и симболичкој равни присутна у поезији, прози и ликовном стваралаштву Рада Драинца.² У књижевном контексту, Топлица је заступљена у књижевноуметничком, књижевно-научном, књижевнокритичком, есејистичком и епистоларном сегменту стваралаштва Рада Драинца.

Топос Топлице у стваралаштву овог аутора сагледава се ван традиције регионалног ишчитавања, заступљене у књижевној критици, односно кроз модел симболичког топоса и у релацији са симболиком и рецепцијом боја Драинчеве поезије и прозе (углавном плавом, модром, и зеленом). Тумачење репрезентације Топлице у делима Рада Драинца, показујући одређену семантичку стабилност и континуитет у идејном развоју *Топлице*, може осветлети једно ново лице драинизма као, између осталог, перманентног преиспитивања проблема и вредности и може оцртати контуре његове можда суштински не другачије, али прецизније, топлије и доследније манифестације.

Монографија *Топлица у делу Рада Драинца* структурирана је кроз десет одељака у којима се прати обликовање мотива Топлице и његова симболизација на дијахронијском, синхронијском плану Драинчевог стваралаштва, те кроз укрштаје са поетикама Драинчевих савременика (Милошем Црњанским, Григоријем Божовићем) управо у овом мотиву/топосу/симболу.

¹ В. Бојанић Ћирковић 2020: 185–203.

² В. цртеже „Пут којим увече идем на пошту” (Драинац 1999д: 43) и „Једна улица у Блацу” (1999з: 249).

У корпусу међуратног путописа, значајно место припада Григорију Божовићу и Раду Драинцу. На фону жанрова међуратног путописа, наведени *књижевни* (и не само књижевни) *путници* деле исто тематско-мотивско интересовање: значајан део својих путописа посвећују Топлици, те овај одељак монографије осветљава природу поетичког укрштаја двојице (путо)писаца блиских по тематско-мотивском опредељењу, времену путописања Топлице, уверењима, погледу на друштво, бунтовништву, па чак и по начину уласка у канон наше књижевности (између осталих, афирмацији дела ових писаца допринео је књижевни историчар и приређивач Гојко Теших). Анализа дискурса Божовићевих и Драинчевих временски блиских путописа о Топлици открива различито „лице” Топлице: док су у средишту Божовићевих путописа појединац, обликован у складу са поетиком Божовићевих приповедака, историја и фактографија, у Драинчевим путописима Топлица постаје симболички топос – колоплет модре и зелене боје, што је пак у сагласју са поетиком појединих авангардних *-изама* и „виђењем” Топлице у Драинчевом опусу. Опредељујући се за различите стилске поступке, ови (путо)писци ипак долазе до суштински идентичних закључака о овој теми. Након свих питања која се тичу поетичких укрштаја на фону путописа о Топлици, у раду се истражују и места евентуалних стварних сусрета ових истих, а различитих *побуњеника*.

Упркос мимоилажењима у погледу одређених функција књижевности и у вези са појединим друштвено-политичким питањима (сетимо се да су *Идеје* Милоша Црњанског, али и сама његова стваралачка и приватна личност били предмет и објекат Драинчевих полемика), књижевноуметнички радови Рада Драинца и Милоша Црњанског показују низ поетичких укрштаја двојице писаца, књижевних путника и заступника персоналних интерпретација експресионизма и то на плану симболизације завичаја и колорисања осета и других импресија и експресија у вези са њим. Видови датих поетичких укрштаја, те њихова разилажења предмет су тумачења у одељку моно-

графије „Модри простори”.

Шести одељак монографије посвећен је обликовању личности и лика Рада Драинца у свеколиком опусу ствараоца Ивана Ивановича који је и својим књижевноуметничким и књижевно-научним радом такође значајно допринео развоју културе Топлице. Предмет одељка „Ивановићев *Драинца*” је анализа стваралачке, друштвене и приватне личности Рада Драинца у есејистичком и књижевноуметничком стваралаштву Ивана Ивановича, са циљем указивања на Драинчеву вишеаспектну заступљеност у делу Ивана Ивановича. Тумачењем начина обликовања Драинчеве личности у делима Ивана Ивановича долази се до закључка о њеном узрастању у фигуру (симбол бунтовника и сувишног писца), кључну у идејној равни Ивановићевог стваралаштва и друштвени феномен перманентног критичког преиспитивања који у делу Ивана Ивановича, управо кроз Драинчев лик, бива деконструисан (превреднован) у своју позитивну крајност. Седми одељак монографије доноси преглед утицаја Драинчевог стваралаштва на потоњу књижевну и културну слику Топлице, и кроз попис значајнијих манифестација, повеља и награда потврђује свеколики значај дела Рада Драинца за афирмацију Топлице у наведеном контексту.

Истраживачки део монографије *Топлица у делу Рада Драинца* заокружен је издвајањем поетских и прозних фрагмената о Топлици у свеколиком стваралаштву Рада Драинца. Имајући у виду одређене одлике поетског израза (емоционалност, фигуративност и др.), определили смо се за издвајање сегмената у којима је експлицитно и недвосмислено заступљена Топлица (родни крај, родни брег, односно завичај као опоненти отаџбини у поетском и прозном систему Рада Драинца).

Ауторка

Ова монографија је резултат истраживања аутора у оквиру пројекта Огранка САНУ у Нишу, „Књижевна прошлост и садашњост на простору југоисточне Србије”, бр. О-19-18, чији је руководилац проф. др Горан Максимовић.

This monograph is the result of the author's research within the project "Literary Past and Present in Southeast Serbia", no. O-19- 18, of the SASA Branch in Niš, whose head is Prof. Dr. Goran Maksimović.